עין משפט נר מצוה

ג"ל דמטמע לעיל דלסימן נקטיה לה קסם מידי ופירשתי לעיל ל"ק

ל"ג שלא

כו א מיי' פ"ג מהל' מלכלות אסורות ג עוש"ע י"ד סימן פא סעיף ח:

כז ב מיי' שם עוש"ע שם סעיף ט:

כח ג מיי' פ"ט מהלכות טומאת אוכלין הל' יח:

כט ד מיי' פ"ג מהל' מלכלות אסורות ע"ש י"ד סימן פא סעיף ג:

ל ה מיי' שם פ"ד הלכה כ ועיין בכפתור ופרח"מ עוש"ע שם סעיף ד:

לא ו מיי' פ"ג מהלכות טומאת מת הל' יב:

ל"ל מנן

לב ז מיי' פ"ח מהלכות מלכלות אסורות הלכה ה עוש"ע י"ד סי' פא סעיף ט:

לג ח מיי' שם עוש"ע שם סעיף י:

מכשירין פ"ו מ"ד

שיטה מקובצת

ל) ר"א נ"ן מתצות: כ) דאמר דהני דחמנא תחיבת דובשא בחוקן: ג) אלא ים"א מהאי קרא דכתיב וזה אשר לא תאכלו ונו' שרץ: ד) הגון' פפורש בתוספתא בפ"ק מפני שהיא ר"ר: ה) לרבות דבש דבורים ולהוציא דבש הגזין: ו) באכילה כמאן דלא: ז) מחשבה מכלל דדבש דבורים לא בעי מחשבה: חגיגה: ח) אוכלין ל"ל גלוין וא"ת והלא בפס' מכשירין יח ש"ב ליה בהדי משקין ר"ל דהכא מיירי בעודו עם השעוה והתם כשהופרש מסנו: ט) במחשבה הני חלי: עיין בערוך ערך חלי: י) רבנן קמיה ר"ר פפרא למיסר ביעי בו: אסר להו רב ספרא: יא) חיבת מנלן נמחק: יב) דרך בית הדרשי: יג) נחמן בר יצחק אמר: יד) משרצין מ"א במינן מרציין אי הכי מאי אריא כדחיוינא דבלע אפילו לא חזינא נמי ה"נ קאמר כיון דרוב דגים במינן משרציין כמי שבלע בפנינו: טו) ואין מטמצים אותו מ נ ו פ ו ר, ס"א מכשרו וקשיא: טז) המטא מטמא: יח) שרץ עוף מטמא: יט) מטמא נמי אותה אוכל: יט) אוכל ומאיריך תנא וכו' ולי נראה דאם כן לשון הברייתא ליתא ולשון ראשון עיקר: תוספות חיצונית: כ) לה וזה אשר לא תאכלו מהם דאשר הכי וכל שרץ העוף: כא) דאכתי לא: כב) זכר שהחמורה מוציאה מרחמה הס"ד: כג) כנגד פנים של החמור: כד) מלמטא באהל ובמגע ובמשא: כה) אלמא דאינו לא מן הולד: כו) לית לאישכחיה הס"ד: כז) עוברו הוא לא: כח) דדים אלא מלקט ור"י אי' מלקט מאכל כדאמרינן בפס' שבת מתלקפין לתרנגולים: חוט) היצונית: כט) הא דאמרינן לעיל לסמן: ל) הגבנין שוחר הבנין ונגין הוא שם עוף: לא) דנדה בפ' כל היד לפי' ר"ת והה"א הוא של שמרש וגוין: לב) פי' שליא הס"ד: לג) הוא חי ואמו חיה בין הוא מת ואמו: לד) אלא מן הזרע שנתקרש דחוי: לה) בא מן שניהם: לו) ובקונס' גרים בין הוא חי ואמו: לז) דאמו המצאה דהוי כפרש בעלמא אבל: לח) תימה דבפסכת אהלות תנן גבי כלב שאכל: מ) מתוך האי מתנה חמה: מא) עוד אסר ר"ח: מב) צ"ל דהכא מיירי בלא שהה: מג) י"ל דפעמים מטהר: מד) דלעולם בב' ימים: מה) נראה דהלכתא כרב אשי: מו) שקורין הארנש דמצאות חוץ דג טמא גדול שקורין: מז) נמצא בתוכו של דג טמא ואפילו יצא נמי לא דמי דדג עייל דג פסיק אבל: מח) ובת"כ חניא נבי: מט) מהור המטא שבמעי המהור מהור ובדגים אינו כן לפי שאין גדולו ואין לאסור טשא דג טמא: נ) דוקא נקטיה אלא משום כו' מהור נקטיה דהא שרינן ביצאתו לחוץ משום דרבון

תוספות

מעמת לעיל ל"ד

מעמת סנ. קאקור

מעמת סנ. קאקור

מעמת סנ. קאקור

אמר רב יהודה בני ימא. אדם של בי. כל שביציו בטהרה ועץ שמעיו כגון בהמה שביציו׳ ועץ מוגפה מוליד בעקבתו טולדת: כל שביציו של זכר מבפנים כגון עופות נקבתו מטיל ביצים: כלאים זה בזה לענין הבאה: אלא שזכרותו מבחוץ גידו מוליד: זכרותו מפנים מטיל ביצים ואוזו בר נמי אע״ג דביציו מבחוץ זכרותו גידו מבפנים הוא (היה) ונשטר״ה) מטיל ביצים: מותר לאוכלה ב״ש. דלא נולד ב״ש ולא בילולה דהא אינה יולדת בלילה ודאי דאתמטל היא: וחלא בדק מערב יום טוב ולא היתה שם אימור יצתה רובה מטעי תרגולת מערב י״ם וחזרה הילכך לא מצא כי בדק וכיון שיצאה רובה וחזרה אותה ביצה שחזרה מטילה אפילו בלילה ומותר לאוכלה ב״ש. אבל לבתחלה אינה מטילה ביצה בלילה דתאמרן הילכך מותר: כל שתשמישו ועיבורו שוה כגון כל בהמה דקה מוהרה שילדות לה׳ הדשים הייט עיבורן שוה. ותשמישן שוה פנים כנגד עורף. יולדים ומגדלים זה מזה כגון דהל מחיש ומן מאיל יולדים זה מזה. ומגדלין שמתקיימים ודולדותיהן: וכן נמי כל בהמה שעיבורה ותשמישה שוה: תרנגולת יולדת לכ״א ימים מאחר שנגמר אשכול ביצים שלה ונכנדה באילן לו׳ משעת הנצתו עד נמר פריו כ״א יום. ואיכא דאמרי כ״א יום ושעשה על ביציה. לפ״ה: כלב (נ״ב) [נ״] יום משעת עבורו ועד לידתו: ונכנדו באילן תאנה ששעת הנצתה ועד נמר פריי: וכנגדו באילן תבואה. דתבואה איקרו אילן כמאן דאמר אילן שאכל אדה״ר ממנו חטין הוי. ששה חדשים משעת זריעה עד שעשיון שיבולת: שוה. תאנים חיורתא. וימי עיבורו של חרוב הנצתו שלשה שנים אחרונים שלו ע׳ שנים: מכסמין. תאנים רעות: אם. מבהמה נתקלל דבהמה דקה מאחרת יותר לילד מחיה: דקה קטנה לא כל שכן דבהמה דקה לה׳ חדשים ותיה דקה כל״ב יום כגון דחול וכלב: אלא למה נאמרו מכל חיה אלא לומר לך כשם שהבהמה נתקללה מחיה אחד לשבע ומאי ניהו חמור מחתול דחתול כל״ב ים ובהמה גסה מטמאה ל״ב חדש דהיינו שמ״ה ימים ו״ב ימים הייט ז׳ פעמים ג׳ נשתיירו מ״ו הייט ו״פ ג״ב לחתול כך הוא נתקלל מבהמה מטמאה אחד לשבע דהוה ליה שב שני: ואימא כשם שנתקללה היה מבהמה אחד לשלש ומאי ניהו

הדולפנין פרין ורבין מבני אדם. כן גירסת הקונטרס וכן מוכח בתוספתא[פ״ה] כו׳ולדין ומגדלין מבני אדם: **איתמר** לתמה רובה וחזרה. מכאן מתיליין לקנות ביצים כה׳ בגיל שני׳ ל״ש מל בגיות מוץ מטני ימים טובים מל בהמה לאם שקבוהה לאם מה: **תרנגולת** כ״ל יום כעגלה בגיגון לו׳. פי׳ הקונטרס קורדל״ל שבלגים בו גוזיים קטנים וביב״ל מסורת השיס מפרס ב״ל[הקיים שקורין אמנלנלי״ל דבמנים ותקרים (בראשית מנ) כו׳] מתרנגס ירומנמי לוזים מקל שקד (ירמיה ח) מתרנגס ירומנמי לוזים [ד] וי״מ מקל שקד אחד לכ״ל אף מי״ז בתמוז לתפעה בתב בן ויגלן השקד (קהלת יב) מתרנגס שינגלן ויגמל שקדים (במדבר יז) [מתרנגס] וכפים שבגלן עוד אמריגן ויגלן השקד זה לון מל שדרס ממנה פתידים מתים לבהמות לעתיד [ה] לבא לון תרנגס מל שקד (ויקרא רבה):

באילן חות. מין רלוים מגלן מגרכין עליהן בורת פרי הגן לתמיה כמ״ד (ברכות דף מ.) עץ שאכל ממנו אדם הראשון אמר חמה היתה אלמא קרי לתבואה כמ״ד מינן ולא מבכרין בהם פרי הגן ומיהו תותים הגלים בגילון מגרכין פרי הגן אבל לא לתותים שדה לפי שקלת לפירא לא הדר גוזא ומפיק ולון מגרכין פרי הגן אלא כי הדר גוזא ומפיק ה׳)

ברדלס. פ״ה אמפ ג׳) וכ״ק דסנהדרין (דף סו:) פ״ה פוטו״ש וסוף פ״ק דב״ק (דף מז.) [מגרכין] ברדלס [ז] אמפ״ל ומגרכין לבוע זה אמפ [ז] ונגיל הלבועים (פ״ל יג) מתרגס מיבר אמפ״ל מיהו ברדלס דבכל משמעו דהוא כמין פוטו״ש ויולד לשלם שנים מדבריהם אפשר לשבעים שנה וב׳ מיני ברדלס כו׳ ג׳) **הקוף** והקיפוף.[ח] מין חיה הוא מתלמיד לה בהדי פיל ואמר פ׳ הרואה (ברכות דף מ:) כל מיני חיות יפין לאנוס תוץ מן הסיל [ז] והקיפוף ופ׳ המפלת (בלה דף כב.) מגרכין [ח] ל״ש ר״מ אומר הואיל ועיניהם הולכים לפניהם כשל אדם והוא סם ויעוף (ויקרא יא) מתרגס קרי״ל וקופופא ויש קפוף אחר מין עוף פרק אלו מריפות (חולין דף סב.) אמר תגסמת בלות שבעופות ואמר בלות שבעופות קפוף ויש גרס קיפוד בל״ת פ״ל ד׳ ויבשוה קלם וקיפוד (ישעיה לד) ולא גרס קיפוף ותרי נוזוי קיפוף יש בעופות מ״ל כי מפרס בלות שבעופות קפוף והיכי ידענא בהו מי מייני ביכופף לו בתכמת. **בנות** שוה. אל מגמה [ט] דבביעת שלהן בשנים (שביעית פ״ט מ״ח) פי׳ ביריבולמי [ב] כלל שנה חונמין בה פירות ופירות שחונמין בשנה אחת מין גמרין על שנים שנים ולא כפי׳ ר״ח שפירש נבי ג׳ מילנות לא מפקין בכל שנה [י] אלא [ג] שנים מייהו כגון בנות שוה לב׳ [ב] שנים ופ״ק דע״ל (דף יד.) גרס מוכסמים בנות שוה ומבנו מין אחד וכן שמו וקנה בנמכסת דמלי (פ״ח מ״ח) חנן סקלין שבלמלי לא נחשבו עמי הארץ עליהן משמע דלאו פירי הסוב ניהו ופ״ק דמסכת ע״ז (ב יד.). מפרש מלוני מיוחדת ופרק ג׳ [ל] דבלדים (דף כו.) ד) בנות שבע ומאנים לבנים שי מינין לאמר אילו הייתי יולע שבנות שוה בתוך בלבלה הייתי אומר תאנים לבנות ומחורות אסורות בנות שוה ומבנו מיני תאנים הן אלא שבנות שוה רעות כדמשמע במתני׳ דהקלין שבלמלי ובסיה דבביעת בשבעים בכבור שלין שביעית מוסג בהן ובנות שבע יפות [כ] כדמשמע בבביעת(פ״ט) ובנבלים (דף כו.) ומתמנמת אלמא [ו] מן פיסות אלמ ומקלתו שבע מן שבעת ימי אבלות ושוה שנרמנו

הדולפנין פרין ורבין מ) כבני אדם מאי דולפנין אמר רב יהודה בני ימא כל שביציו מבחוץ מוליד כ) וכל שבפנים מטיל ביצים אני *והאמר שמואל *אווז ואווז בר כלאים זה בזה והוינן בה מ״ט אמר אביי זה ביציו מבחוץ וזה ביציו מבפנים ותרוייהו מטילי ביצים אלא כל שזכרותו מבחוץ מוליד מבפנים מטיל ביצים *כל שתשמישו ביום ג) יולד ביום בלילה יולד בלילה כל שתשמישו בין ביום בין בלילה יולד בין ביום בין בלילה ד) תשמישו ביום יולד ביום תרנגולת בלילה יולד בלילה עטלף תשמישו בין ביום בין בלילה יולד בין ביום בין בלילה אדם וכל דדמי ליה למאי נפקא מינה לכדרב מרי בריה דרב כהנא *דאמר רב מרי בריה דרב כהנא *בדק בקינה של תרנגולין מערב יו״ט ולא מצא בה ביצה ולמחר השבים ומצא בה ביצה מותרת באכילה ביו״ט ה) *אימר לא בדק יפה והלא בדק יפה אימר יצתה רובה וחזרה הוה וכדרבי יוחנן דא״ר יוחנן ביצה שיצתה רובה מערב יו״ט ו) וחזרת מותרת לאוכלה ביו״ט *כל שתשמישו ועיבורו שוה יולדים ומגדלים זה מזה ז) הכל משמשין פנים כנגד עורף חוץ משלשה משמשין פנים כנגד פנים ואלו הן דג ח) ואדם ונחש ומ״ש הני תלתא כי אתא רב דימי ט) אמרי במערבא הואיל ודיברה עמהם שבינה תנא גמל אחור כנגד אחור: ת״ר תרנגולת לעשרים ואחד יום וכנגדה באילן לוז כלב לחמשים יום וכנגדו באילן תאנה תתול לחמשים ושנים י) יום וכנגדו באילן תות חזיר לששים יום יא) כנגדו באילן תפוח שועל וכל מיני ערצים יב) ששה חדשים וכנגדם באילן תבואה בהמה דקה טהורה לחמשה חדשים יג) וכנגדן באילן גפן בהמה גסה טמאה לשנים עשר חודש וכנגדן באילן דקל *טהורה לתשעה חדשים וכנגדה באילן זית הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והפיל והקוף והקיפוף לשלש שנים וכנגדן באילן בנות שוח אפעה לשבעים שנה יד) וכנגדו באילן דרוב חרוב זה משעת נטיעתו עד שעת גמר פירותיו שבעים שנה וימי עיבורו שלש שנים נחש לשבע שנים ולאותו רשע לא מצינו חבר ויש שאומרים מוכסמים טו) מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום דר׳ יהושע בן חנניא שנאמר °ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה אם מבהמה (ח) נתקללה מרוה בהמה לא כ״ש אלא לומר לך כשם שנתקללה הבהמה מחיה אחד לשבעה ומאי ניהו חמור מרחוק כך נתקלל הוא מבהמה אחת לשבע דהוה ליה שב שני אימא כשם שנתקללה היה מבהמה אחת לשלש (ג) שנים ומאי ניהו ארי מרחוק כך נתקלל הוא מחיה אחת לשלש (ג) שנים דהוה ליה תשע שנים

מי

שוחה ותולין הקללה במקולקל ט) **ומאי** ניהו חמור מתחול. דתחול ל״ב יום ותימה ל״מ דלב שם ניהו כלאיתא במסכת ביצה (דף כה:) אלמה שנתקללה היה מבהמה אחד לשלש ומאי ניהו

מ) [נפ׳ טוס׳ כתבות מ. ד״ה לתיתה] נ) [נ׳ ביאור דברי הסוס׳ פ״ק דמסכתין ב] נ״ב נ.) פ״ק ד״ה היכן] ד) [נ״ש ל״ה דלא מגות שוח ונ״ש כפי׳ הר״ש] ה) [נפ׳ טוס׳ נמס׳ פ״ו ד״ה. חוס׳ שבועות יב:]

שואל (דף קנב) אלא שבמדרש קרי לון על שם השקד: כמ) דהכי נמי אמרינן באילן תבואה ואע״פ שפי׳ הקונטרס כ״ד: כמו) לתבואה מין אילן פ״ם לענין ברכה לא בשתמש. בשום דוכתא שיברבו בכוסס חפה בורא פרי העץ ועוד דהא פשיטא שיש באילנות גדולים תותים גדולים מברכין עליהם בורא אבל יש מהם שגדלים כמין עשבים ואמרינן בברכות כל היכא דאי שקל וכו׳ פי׳ שבאותו מקום שנלקטו ממנו הפרי חוזר לשנה אחרת ובוצאיא ברי אחר מברך פרי (האדמה) [העץ]: ל) אפא דבפ״ק דסנהדרין פי׳ הקונטרס פוטיש ובספ״ק דב״ק מפרש מאי ברדלס אפעה ואמר ר״ת הקוטש דפ״ק דסמחים מקום שחולדה וברדלס מצוין שם יכולין להיות שהוא פוטיש דמשמע חיה קטנה כעין הולדה אבל ההיא דב״ק אין דומה שהיה אותו שקורין פוריטש בלע״ז שאינה עז ביותר דאמר דאמר המצוד מן הארי אפעיא דהבעיא דמשמע חיה קטנה דמתיאשים ממנו דומה שהוא מן נחש דהא מפרש התם בב״ק דברדלס זה אפא וגיא תבעיא מרתמנין מישר אפעיא דאפעה דומה שהוא בב״ק דכתיב אפעה ושרף מעופף דברדלס דקאמר שיולד לב׳ שנים וקחשיב נמי אפעה לע׳ שנה ומיהו קצת קשה דחשיב לב׳ הכא בהדי ארי הואב ודוב ונמר כמו בב״ק ועוד דאפעה ושרף מעופף מתרגמינן דתיי חורמן ספרחיל וגיא הצבועים מתרגמינן אפעייא אלמא אין הכל אחד. (והנדפס הוא בשבוש): לא) הפיל הקוף והקיפוף קיפוף זה מין חיה הוא דחשיב בהדי פיל כי הוא בהדי בחלום חוץ מן הפיל הקוף והקיפוף ועוד יש קיפוף שהוא מין עוף דאמרינן התם כל מיני עופות יפין הן לחלום חוץ בקיפוף וקפופא ובפרק המפלת לא אמר ר״מ אלא בקיא וקפופא הואיל ועיניהם הולכות לפניהם כשל אדם ואותו קיפוף הוא תרגום של ישעיה ועוד יש בעופות קיפוף אחר דאמרינן בפ׳ אלו מריפות דתנשמת היא (נאות) [באות] שבעופות ואמרינן נמי דתם (דנאות) [דבאות] שבעופות זה קיפוף ומיהו יש ספרים דגרס התם קיפוד בלות וכן נראה דאי נרסי קיפוף א״כ לא אמר כלום כגון שיש בעופות שני מיני קיפוף היכי ידענא הי מיניהו קמיירי הפרי ולשון עיבורו לא משמע דקאי אפירי ומיהו לפי גירסא אחת הכתובה בספרים אי אפשר לפרש בענין אחר דבדרבנן הואב והדוב והארי והנמר והברדלס והפיל והקוף והקיפוף לב׳ שנים וכנגדן באילן חרוב חרוב זה משעת נטיעתו עד שעת גמר פירותיו ל׳ שנה וימי עבורו ג׳ שנים ואם לא תפרש לב׳ דבר ונמר לארי דוב ונמר לדוב ארי אבל קשה אמאי לא קתני כנגדן באילן בנות שוח דהוי ממש כיוצא בו דתנן במס׳ שביעית דבנות שוח עושין פירות לב׳ שנים דשביעית שלהם שנה אפעה לע׳ שנה וכנגדן באילן חרוב ולפי׳ זו מצינן למימר דאימר עבורו דאפעה קאי דמתחיל להתעבר לאחר ע׳ ושוהה לחליד ב׳ שנים והשתא אינו דומה ממש לחרוב דנמר פירותיו לע׳ וכן משמע בעובדא דתוני המעגל בתענית (כג.) לפי׳ זה הולך ומס׳ שבות דומה לחרוב שעד גמר פירותיו של חרוב לע׳ שנה ולאחר שבעים לפירתו (והנדפס הוא בשבוש): לב) ביירושלמי שבכל שנה חתנמין בהן פירות אלא שפירות שתרנמין בשנה זו אין נגמרין: לג) אלא שפירי (בכל) מניהו כגון כו׳ שנים נוראה ל״ת דרבנמין מוכסמין בנות שוח ודוא שם ומיהו קשה מסס׳ דמאי הקלין שברמאי ומייתי לה בפ׳ כיצד מברכין דחשב בנות שוח בבי הקלין שבדמאי אלא נחשדו עמי הארץ שלהן משמע דאמר חשוב בנות שוח ובנות שבע הבל מיני תאנים: לה) יפות הם דמשמע בההיא דשביעית: לו) אדם הראשון שם דיפות אבל ולפיכך נקראו בנות שבע על שם שגרמו שבעת ימי אבלות ומה שנקראו

הערות בנות שוח על שם שגרמו שוחה יותר מסתם תאנים לפי שתולין הקללה במקולקל:

ט) [נ״ל כיים שנרמן מן כתשיעת כשבעת ותכנגם כו׳]

הגהות צ״ק [ח] מנמן כגון חיה וכמסה מוליד ד: [ב] אחד: [ג] ל״ה שבכתבה מקללה יותר: [ד] ל״ה ומ״ש מקל שקד מפנה שהוא מגלין על שנה שהוא נמוכ ל״ה יוה לף ה: [ה] נגמ הס״ל ד״ה ואחלה יש לפמוה: [ו] ולכנגם זהו לפמנה שהרי גיא לבעבועים ר״ש פי׳: [ז] הקיפוף: [ח] ל״ל ר״מ אומר הבדק דף ל״ה ל״ה מלא הקפיף הקופוף הקופוא הואיל ומ״ר לגיא ביבוסוף המפנהב: [ט] דנמנה שוח ל״ה בנמנה שוח ל״ה ל״ה ל״ה

אחד לשלם ומאי ניהו עז מחתול . כמ) הכא ניחא טפי למקנט עז מכלב למ"ד (בלאים פ"ח מ"ו) כמ) מין חיה לפי שהחשבון שלהן מכוון טפי אחד לשלם אלא ניחא ליה למיפרך נ) ככולו עלמא : כי

מי כתיב מכל החיה ומכל הבהמה מכל הבהמה ומכל החיה כתיב ארור הוא ס) מבהמה שנתקללה מחיה ואימא בשם שנתקללה בהמה מחיה אחד לשלש ומאי ניהו עז מחתול כך נתקלל הוא מבהמה אחד לשלש דהוה ליה המיסר ירחי איבעית אימא מכל הבהמה כתיב אי בעית אימא קללה הוא קללה שדי עילויה *א"ל קיסר לרבי יהושע בן חנניה נחש לבמה מיעבר ומוליד א"ל לשב שני והא סבי דבי אתונא ארבעינהו ואוליד לתלת הנהו מיעברי הוו מעיקרא ד' [שנין] והא קמשמשי שמושי אינהו נמי משמשי כאדם והא חבימי אינהו אנן חבימנן מינייהו אי ב) חבימת זיל זכינהו ואיתינהו לי אמר ליה כמה הוו שיתין גברי אמר ליה עביד לי ספינתא דאית בה שיתין בתי וכל ביתא *אית בה שיתין ביסתרקי עבד ליה כי מטא להתם ג) [על] לבי טבחא אשכחיה לההוא גברא דקא ס) פשיט חויתא *א"ל רישך לזבוני א"ל אין א"ל בכמה א"ל בפלגא דזוזא יהב ליה לסוף *א"ל ד) אנא רישא דחויתא אמרי לך אמר ליה אי בעית דאישבקך סגי אחוי לי פיתחא דבי אתונא א"ל מסתפינא דכל דמחוי (ג) ה) קטלי ליה א"ל דרי כריכא דקניא וכי מטית להתם זקפה כמאן דקא מתפח אזל אשכח דרבנאי מגואי ודרבנאי מבראי דאי חזו כרעא דעיילא קטלי להו לבראי ודנפקא קטלי להו לגואי אפכה לסנדליה קטלי להו לגואי אפכה לסנדליה ו) קטלי להו לכולהו [אזל] אשכח ינוקי מלעיל סבי מלתחת אמר אי יהיבנא שלמא להני קטלי לי הני סברי אנן עדיפינן (ג) דאנן ז) קשינן טפי ואינהו דרדקי אמר שלמא לכו אמרו ליה מאי עבידתיך אמר להו (אנא) חבימא דיהודאי אנא בעינא למיגמר חכמתא מינייכו אי הכי ניבעי לך אמר להו לחיי אי זכיתו [לי] כל דבעיתו עבידו בי ואי זכינא בכו *איכלו (ד) גבאי בספינתא א"ל ההוא גברא דאזיל ובעי אתתא ולא יהבו ליה מאי חזי ליה דאזיל היכא דמדלו ח) מניה שקל סיכתא דצה לתתאי לא עאל לעיליאי עאל אמר האי נמי מיתרמי בת מזליה גברא דאוזיף וטריף מאי הזא דהדר אוזיף אמר להו גברא אזל לאגמא קטל קמא טונא ולא מצי ביה (ה) ט) קטיל ומנח עילויה עד דאיתרמי אניש מדלי ליה אמרו ליה אימא לן מילי י) *דבריאי אמר להו הוה ההוא כודניתא דילידא והוה תלי ליה פיתקא וכתב ביה דמסיק בבי אבא מאה אלפא זוזי אמרו ליה וכודניתא מי ילדה אמר להו הי ניהו מילי דבריאי מילהא כי סריא במאי מלחי לה אמר להו בסילתא דכודניתא ומי איכא סילתא לכודנתא ומילהא מי סרי בני לן ביתא באוירא דעלמא אמר שם יא) תלא בין רקיעא לארעא אמר להו אסיקו לי ליבני וטינא (ו) מציעתיה דעלמא היכא זקפה לאצבעתיה אמר להו הכא א"ל ומי יימר יב) אייתו אשלי ומשחו אית לן ביראה בדברא עיילא למתא א"ל אפשילו לי חבלי מפארי ואעייליה אית לן ריחיא דתבירא חיטטה (ז) אמר כרוכו לי מינה גרדי ואיחיטטה משרא דסביני במאי קטלי יג) בקרנא דחמרא ומי איכא קרנא לחמרא ומי איכא משרא דסביני אייתו ליה תרי ביעי א"ל הי דזגרתא אוכמתי והי דזגרתא חיוורתי אייתי להו איהו תרי גבינו אמר להו הי דעיזא אוכמתי והי דעיזא חיוורתי ורצוצא דמית (ח) יד) מהיכא נפיק רוחיה מהיכא דעל נפק אחוי לן מנא דלא שוי חביליה טו) אייתו (כל חד וחד) בודיא פשטוה לא הוה עייל בתרעא אמר להו אייתו (ט)מרי טז) סיתרוה היינו מנא דלא שוו חביליה איתיהו מ"ר יז) כל חד וחד כי חזי שיתין ביסתרקי אמר כולהו חבראי להכא אתו אמר ליה לספונא שרי ספינתך בהדי דקאתו שקל עפרא מעפריידו כי

ע"ק ועי' כס"ו בע"י

בע"י תמלא כמה וכמה הוספות בגיליון היטב קחנו מכס

ס"ל שדי בה ס' ביסתרקי

[ג"ל א"ל הב לי רישך יהיב ליה חד רישא דחויתא א"ל אנא רישא דחויתא אמרי לך אנא רישך אמרי לך א"ל איבעית כו' ס"ל]

[איכלו נחמא גבאי גי' ע"י]

[דכריבי כך הגי' בע"י ובעמון הגי' דכרי]

שיטה מקובצת

מ) [הוא מכל הבהמה אות מ' נמחק : כ) אי חכמיתו זיל : ג) להתם על לבי כו' גברא דהוה קא עביד חויתא : ד) א"ל הב לי רישך יהיב ליה רישא דחויתא א"ל אנא רישא דחויתא אמרי לך אנא רישך אמרי לך א' בעית : ס) דמחוי קטלו ליה : ו) לסנדליה קטל־נהו : לכולהו תיבת לתו נמחק: ז) דאנן קשי פס' ואינהו דרדק' ואי יהיבנא שלמא להני קטלי לי הני אמרי אנן עדיפנא דאנן עילאי ואינון תתאי אמר להו שלמא לכולהו חכימאי : ח) דמידלו מ"נה שקל שיכתא תהא דצה לא עאל דלי דצה ועאל אמר : ט) ביה הדר קטיל : י) מילי דכדי אמר להו הוה לן ההוא בו' מילי דכדי מילהא : יא) שם ס"א שם המפורש איתילה גרמה באוירא תלא : יב) יימר אמר להו אייתו : יג) קמלי ליה בקרנא : יד) דמית בגו ביעיתא מהיכא : טו) חביליה אייתו כל חד וחד ובוריא לא גרסי' כל הד וחד דרבי יהושע הביאה : טז) מרי

ס"ק ועי' כס"ו בע"י

[ג"ל א"ל הב לי רישך יהיב ליה חד רישא דחויתא א"ל אנא רישא דחויתא אמרי לך אנא רישך אמרי לך א"ל איבעית כו' ס"ל]

רבינו גרשום

ארי מחמור כו': ואימא כשם שנתקללה בהמה מחיה אחד לשלש ומאי ניהו עז מחתול . דתחתול (לע"ל) [לנ"ב] יום ועז לה' חדשים דהיינו ג' פעמים ע"ב : איבעית אימא מכל הבהמה כתיב . מבהמה שמקוללת יותר מחיה דהיינו אחד לשבע כראמרן: איבעית אימא קללה הוא כיון דמתקלל רמינן ליה בתר בהמה דנתקללה ספי מחיה : שדי עליה . קללה ספי : ארבעינהו . נחש זכר על הנקבה ושמוש במשמר ואוליד לתלת שני : הנהו . דאוליד לתלת שני ודאי מעברא הוו מעיקרא ארבע שני קודם שהרבעום : והא קא משמשי שמושי . כשהרבעום ואי הוה הנקבה מעוברת וודאי לא הוה מקבלה זכר שלפי דרך כל הבהמות שלאחר שמתעברות אינן מקבלות זכר: אינהו נמי. הנחשים משמשי כאדם פנים נגד פנים וכיון דמשמשי כאדם משמשי נמי לבתר דמתעברי כאדם : והא חכימי . סבי דבי אתונא בשאר מילי וחכימי נמי בהאי דאמרי לתלת שני : אנן חכימנן מנייהו . ואנן ידענן לכל מילתא שפיר מנייהו : זיל וכנהו . כלומר התערב עמהם בדברי חכמה ועשה תנאי עמהם אם תנצחם שילכו עמך ואיתיניהו לי : א"ל כמה הוו הנהו סבי א"ל שיתין: שיתין ביסתרקי. כמאות מקישמין הרבה: כי מטא להתם.לאתריהו על לבי מבחא כו': זקפה . כנגד פיתחיהן דמאן דקא מתפח ויראה לבני אדם כמו שתעשה כדי לנוח ממשואך ולא ירגישו בך ובכך אדע פיתחן : אשכח דרבוני מגואי. שהיו טובין מושלכין שם מבפנים הפתח ומבחוץ . ואית דאמרי דרבוני שומרים מבראי ומגואי: דאי חזו . רושם כרעא דעיילא קטלי לשומרים דאבראי דשבקי גברא למיעל . ואי חזו רושם כרעא דנפקא קטלי לשומרים דגואי : אול ר' יהושע עיין בשעה שישנו השומרים ואפכיה לסנדל הדא העקב לפניו והאחד הגיה כמו שהוא ונראה האחד כנכנס והאחד כיוצא . (ונכנס) וכיון שראו שהפסיעות כך קטליהו לכולהו שומרים : אשכח ינוקי מלעיל וסבי מלתחת כדי להעלילו על האדם אם יקרים שלום לאלו או לאלו : סיכתא . יתר : דצה . נעצה בכותל לתתאי במקום (שלא) כנגד אבן שלא היה נקב לא עאל. דצה לעיליאי במקום בין אבן לאבן שהיה נקב ועאל הכי נמי פעמים כשישאל מיוחסת מן הראשונה שמא היא תתיה מולו : גברא דייזף . וזוי לאניש וטריף . וכשבא לגבותן טרף להו בצער ע"י ב"ד . מאי חזי דהדר ויזף לאניש אחרינא . אמר להו גברא אזיל לאגמא קטיל טונא קמא דקני והוה כל כך נפיש דלא מצי ביה למיטעינה וקא מוסיף וקטל ומנח עילויה ההוא טונא אלא להכי מוסיף וקטיל ומנח עליה דסבר עד דאיתרמי לי אניש דמסייעי לי דאיזלי על כתפאי . אף האי הדר ויזיף דסבר הא בעל חוב בתרא הוא נוח מן הראשון : מילי דכדי . משלים של כוב : אמר שם ותלא בשיה בין רקיעא לארעא . אמר להו אסיקו לי ליבני ושוינא באוירא ולא יכלי : אמר כרוכו לי גרדי מינה . כלומר הוציאו לי פתילים ממנה ואתפרנה : משרא דסבינו . ערוגת של סכינין : ורצוצה . אפרוח שמת בתוך ביצתו : אחוי לן מאנא דלא שוי חביליה. כלומר הראה לנו כלי שאינו שוה הנפסד שהוא עושה : אייתי בודיא הביא מחצלת ופשטה ולא היתה יכולה ליכנס בפתח כשהיא פשוטה : אמר להו אייתו מרי וחציני ופתרו לבבא כדי שתהא יכולה לצאת בו אמר היינו מנא כו' :

הרי

הגהות הב"ח

(ה) גמרא כי מטי לבי בליעי תשובה גלמי וכו' כדלתיה בתוספות : (ג) שם לאיתי הכהן מיה:(נ) בסמנה לין כאן לכהן כלום וכו' וילון שני כו' ושוזה : (ד) תוס' ד"ה בי בליעי וכו' ולא סוה מפרש וכו' ויתכן שמו בי בליעי הס"ד ולאתר שיין לגמרא :

רבינו גרשום

הרי החזיר לתם תשובה כל ששאלותו ונצחם ואיתיתנהו לספינתא כל חד וחד בביתיה : בי מטא לבי בליעי * פקום שיש בים שבולעין מים אחרים ו א י כ א דאמרי היינו בארה של מרים : דהוו מעני * בחי שגלה ממקומו ולא היה להם מענה לשון : אקשו ל א פ י מלכא * בשהרגישו עפרם גבה לבן על עפרתן ואקשו לאפי מלכא והיו משיבין דברים לפני ה ס ל ך בגאוה: א"ל לר' ההושע כל דבעית עביד בהו * שרגהו בתיגרא * בכלי בכר גדול : עד דשמים כתפיהו * מיניהו וכלי ואזיל : חמורו ש ל א בכרה * שמעולם לא ילדה אלא עכשיו וילדה ב' זכרים : נותן פלה א' להכן * בשביל פדיון אותו שיצא תחלה: ואם ילדה זכר ונקבה ואינו יודע איזה יצא ראשון אי הזכר שהוא קדוש בבכורה מפריש פלה אחד כ ד י להקיע קדושה בבור ס פ ק להפקיע איסורו : והוא * אותו פלה יהיה לעצמו של י ש ר א ל ויהיה חולין גמור ומותר לאוכלו מ"ם משום דאמרינן המוציא מחבריו עליו הראיה וכיון שהכהן אינו יכול להביא ראיה שהזכר י צ א ראשון הלכך הוא לעצמו של ישראל: זכר ונקבה שאחת ילדה זכר ואחת ילדה נקבה נותן פלה אחד לכהן: בשביל אותו שילדה זכר: שני זכרים ושתי נקבות * שכל אחד ילדה זכר ונקבה ואינו יודע איזה יצא ראשון : אין לכהן כלום * אבל יפריש ב' פלאים לעצמו : אחת שבכרה כבר ואחת שלא בכרה מעולם אלא עכשיו וילדו ב' זכרים כו' : שנאמר ופטר חמור וגו' האי שנאמר לא משמע עלה דטלתא דקאמר אלא בבא לחודה קאמר כלומר האי דכתיב ופטר חמור תמדה בשה לא שנא בשה לחוד אלא אפי' בעז אר בוכר או בנקבה אר בגדול אר בקטן אר בחם אר בבעל מום כשר לפדות: ופורה בו פעמים הרבה כלומר אם בא לידו אותו שה שנתנו לכהן בפדיון פטר חמור אחד והזר הכהן ומכרו לו אר נתנו לו יכול לפדות בו באותו שה פטר חמור אחר בכל עת שיבא לידו יכול לחזור ולפדות בו אר שאם היה כן שהפרישו לעצמו כדאמרן ונולד לו פטר חמור אחר ודאי יכול לפדותו באותו שה עצמו ואותו טלה שהפרישו לעצמו הוי חולין גמורין ונכנס לדיר כדאמרן : ואם מת נתנה בו ישראל שהפרישו שה ליתנו לכהן בשביל פטר חמור ודאי ולא הספיק ליתנו לכהן עד שמת נתנה בו כהן בעורו ובנבילתו דמעידנא דאפרשיה זכה בו כהן ובדשותיה קאי: דאי ריה"נ דא אמר באידך פירקין דאפשר לצמצם כדאמרי' ריה"נ אומר בי בליעי שם מקום כדמשמע במדרש בי בליעי אית ביה כו' ארישה וחד מחוי מחוי : כל) תנא דתמורו כו' שני זכרים : כב) לפורושו דבהא אפילו ריה"נ מודה דלא קתני : כג) צדיק: ס"א ונראה לפרש : כד) פלה אחד לעצמו: לאפקועי איסורא ומדלא נ ק ט ברישא ספרש והוא לעצמו משמע שאינו צריך ומיהו קשה לפי' זה דהא ביפיא דקתני שני זכרים ונקבה נותן פלה אחד להכן צריך להפריש פלה לעצמו אע"נ דלא קתני ואין לפרש נמי דדייק דמתניתין ביצאו שניהם כאחד וחד מיניהו קדוש משום דאי לאו הכי מאי קס"ל דכמה ענינים קתני במתניתין דלא קס"ל מירי ונראה דדייק דלא כר' יוסי הגלילי מדלא תנא התנא שניהם כאחד נותן שני פלאים להכן דאם איתא דחייב שני פלאים להכן הוי ליה למיתני כדקתני שאר ענינים ותיבת שני ל"ש : כה) ל"ל דתכא דמקצת הדרהם פ נ ו י איכא למימר דפי דמין במינו אינו חוצץ ומיהו קשה אמאי נקט הדם כדרכתו אחותו האי אפילו כרכו אחיו נמי וכ"ת דנקט אחותו משום דאו איכא קדושה כלל אבל באחיו קדוש או האי או האי לא אפשר לומר כן דהא תנן בפ' ישב בכור [דף מז ע"ב] שניהם אינן בכור לא בנחלה ולא] להכן ותאי נמי לההוא דמי אלא

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פי"ב מהל' בכורים הל' יט בטג עשין קמד עוש"ע י"ד סימן שכא סעיף יג : [כך איתא בסוגיא דהכא בגיליסת הע"]

לז ב מיי' שם הל' כ סמג שם עוש"ע שם סעיף יד :

דתמורה שילהה ל"ק

לח ג מיי' שם הל' כא עוש"ע שם סעיף טו :

שיטה מקובצת

ל) בהו אייתי הנהו מיא : כ) פליהו לאהאי : ג) שתי חמוריות שלא : ד) אין כאן לכהן : ה) ביכרה וילדו שני : ו) ופורה בו : ז) מת : עיין תוספות מנחות (דף סז ע"ל) ד"ה עובד כוכבים : ח) הזכרים : עיין בתוספות לקמן (דף מב ע"ל) ד"ה הוכר : ט) כאחד ואף על גב דמצמצמי הד הוא דקדוש ועוד : י) קשות אל המלך : יא) נשמעה פרקי שכחם : יב) אם יצא זכר : יג) כאן דין בכור: יד) לכהן דמסתם הוא : טו) פלה אחר לכהן:טז) ושמא הנקבות יצאו: יז) בין שה נקבה: יח) כר' יוסי הגלילי : יט) אוקיינוס שבועלים כל מימות שנופלין בו ומביאין אותן ועד התהום ופולטות אותן דכתיב ו ה י ם : כ) בתיגרא דהיינו כלי אחד ואם בתוך כ ל י השליכום הייאך יורדים מ ת ו ך הכלי לתהום ואי הוה מפרש בתיגרא נומא או חריץ הוה ניחא ספי ויתכן בי בליעי שם מקום כדמשמע במדרש בי בליעי אית ביה כו' ארישה וחד מחוי מחוי : כא) אליבה דתמרא דכולהו מחוי : כב) תנא דתמורו כו' שני זכרים : כג) לפורושו דבהא אפילו ריה"נ מודה דלא קתני : כד) צדיק: ס"א ונראה לפרש : כה) פלה אחד לעצמו: לאפקועי איסורא ומדלא נ ק ט ברישא ספרש והוא לעצמו משמע שאינו צריך ומיהו קשה לפי' זה דהא ביפיא דקתני שני זכרים ונקבה נותן פלה אחד להכן צריך להפריש פלה לעצמו אע"נ דלא קתני ואין לפרש נמי דדייק דמתניתין ביצאו שניהם כאחד וחד מיניהו קדוש משום דאי לאו הכי מאי קס"ל דכמה ענינים קתני במתניתין דלא קס"ל מירי ונראה דדייק דלא כר' יוסי הגלילי מדלא תנא התנא שניהם כאחד נותן שני פלאים להכן דאם איתא דחייב שני פלאים להכן הוי ליה למיתני כדקתני שאר ענינים ותיבת שני ל"ש : כו) ל"ל דתכא דמקצת הדרהם פ נ ו י איכא למימר דפי דמין במינו אינו חוצץ ומיהו קשה אמאי נקט הדם כדרכתו אחותו האי אפילו כרכו אחיו נמי וכ"ת דנקט אחותו משום דאו איכא קדושה כלל אבל באחיו קדוש או האי או האי לא אפשר לומר כן דהא תנן בפ' ישב בכור [דף מז ע"ב] שניהם אינן בכור לא בנחלה ולא] להכן ותאי נמי לההוא דמי אלא

בי בליעי · פ"ה מי אוקיינוס יפ]שבולעות כל מימות שבטולם ופולטות אותן דרך תהום דכתיב והים אינו מלא ומקום דבסמוך קאמר שדיינהו בתיגרא ל) שם כלי ושוב אילך יורדין לתהום ואי(ל) מפרש גומא לו חריץ ניחא ויתכן מי בליעי שם מקום מדאמר *שם בי בליעי אית ביה תלתא גלמי חד מחוי ידי' אריסיה חד אליביה בתרא דכולהו מחוי בידיה לאחוריה : **מאן** תנא ח"ר ירמיה דלא כר' יוסי הגלילי · פ"ה מאן תנא כפ] *דאמרינן שילהה שני זכרים אינו נותן כלום אינו חד מלה לכהן וקשה לפי' כב] דהכא אמר ר"י הגלילי מודה מדלא קתני במתניתין ויאלו שני ראשיהן כאחד כדקתני בפרק שני (נקמן יז:) וכיון דלא לאיזו שילאו בבת אחת מספק לא אמרי' בבת אחת יצאו אפי' לר"י הגלילי דלא שכיחא ואריך כג] לפרש דגהי דמספק מודה ר' יוסי הגלילי דאין נותן לכהן אלא חד מלה מ"מ בספק מועטו טוב להחמיר בדבר ולהפרישם מלה כד] שני לעצמו :

אמר רב (אמי) מין במינו אינו חולין · תימה כפ' בהמה המקשה(חולין ט·) בעי כרכתו *אמותו והוליאתו מהו ר"ל כה] הכא מקלת פטוי אינה אינה לאמיתו כמו חולין לי' כמו אמי אמותו הוא אינו מיטו פטי מחיי עוד יש לומר דוקא משום דהוליאתו שסייעה אמותו בהוליאתו הוא דמספקא לן דדילמא הוא חלילה אבל אם לא סייעה להוליאתו פטיטה דלא הוא חלילה ול"ת כו) [לאחי'] דמוקי מתני' כר' יוסי הגלילי דלאפקר לגמלם ואפ"ה אינו עתן כי אם מלה אחד לכהן ומשום דכתיב הזכרים אמאי לא כז) אמר כל אחיו בזה אחר זה בבת אחת אינו כח) ולא קדוש לא זה ולא זה וי"ל דלא מסתבר למימר הכי אלא בדבר הלוי במעשה כההוא *דקדש שתי אחיות ותודה שנתחטא על שמונים חלות* אבל קדושה הבאה מחליה לא אמר הכי ואע"ג דשייך למימר הי מיניהו מייתיה הי מיניהו מפקה ואם תאמר מדקאמר הכי דל"ת לגמלם חליה מיהא אינה מעמע דה"ק הכי דל"ת לגמלם ודין הוא שיקדש אחד לרבנן חליה מיהא אינה ולא היה לו לחיות קדוש משמע דאי הוה אפקר לגמלם היה אז קשה לן איהך קדוש בלא טעם חליה ומה קשה והא כפ) (פריך) (פרישיות) דלא אמר כל שאינו[כו'] בבת אחת כו' אלא בדבר הבלוי בדבר וי"ל הכ"פ כהי דל"ת לגמלם ולהכי ניחא לרבנן שאין שהיהן קדושין מטעם הזכרים כמו לרבי יוסי הגלילי דלא אפקר לן למידרש להו הזכרים כיון דסבירא להו אי אפקר מכל מקום ליהוי חליה : **זכר** ונקבה מפרים טוה לפ) לעצמו · וא"ת לר' יוסי הגלילי נב) דאמר דאפקר לגמלם אם יצאו בבת אחת אין הזכר קדוש לפי מה ג) שפי' לעיל נג) נקבה חולה ועוד תנן לקמן בפ' שני (דף יז:) זכר ונקבה אין לכהן כלום משמע דקאי אחיאלו ב' לחשיהן כאחת דריש"ל שהנקבה מבטלת בכורת זכר שגם היא לד) פטרה בכורת רחם וא"כ סמוך מיעוט דבבת אחת למחלה דנקבות קודמות והוו להו זכרים קודמים מיעוטא וי"ל *כדפריך לעיל נה)בספק מועטו החמירו להפרים טוה לעצמו : **שתי** חמוריו שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן שני טלאים לכהן · הכא ניחא דאפקיר לגמלם וכן מוכח לקמן פרק שני (דף יח:) דגבי שני זכרים ופורה נח) אחד לו ואחד לכהן (דמוכח) משום דקדושת בכור חלה על שהיהם וכן פי' נט) בקונטרס מפרים עוד טוה והוא לעצמו ופורה כל זמן שלא ניתן ליד כהן ג)כדפריך לעיל בפירקא(דף ה:*)אבל לקמן פ"ב דקתני כי הא גוונא גבי בכורות בהמה טהורה ליכא למימר הכי ל"ל נז) קמ"ל לא תליגן להעמיד הממון בחזקת בעלים שהאחת מעפה ומנוח הוולד ואחת ילדה שני זכרים ומיהו